

Tatka střílí góly pod trenérským dohledem Martina Františáka

Tatka, který v Ostravě střílí góly, fandí Baníčku, pije Ostravar a celý život kope jednu minelu za druhou. Jeho syn má nakročeno k milionovému angažmá v jednom z pražských S. Jejich vzájemná utkání většinou nekončí remízou. Klíčovým zápasům o kralování v tabulce promarněných šancí můžete od konce listopadu fandit v Divadle Petra Bezruče.

Černá komedie Jiřího Pokorného Tatka střílí góly získala v roce 1997 Cenu Alfréda Radoka za nejlepší českou původní hru a byla označena za jeden z prvních dramatických textů české cool dramatiky. Tento fenomén nezvykle otevřených her plných násilí, sexu, vulgarizmů, úzkosti a beznaděje se zrodil ve Velké Británii v devadesátých letech 20. století. Hlavní postavou her tohoto proudu bývá muž, který živoří na okraji společnosti a není schopen přizpůsobit se požadavkům okolního světa. Varianty úniku před nespokojeností a všedností hledá v rozmanitých návykových prostředcích. Zmíněné znaky nacházíme i v Pokorného hře: Tatka Jenda přežívá na ostravské periferii a své každodenní smutky rozpouští v alkoholu. Při životě ho drží jen milovaný fotbalový klub, pár pochybných kamarádů a naděje, že se jeho syn – fotbalista Mirek – dočká přestupu do prestižního a bohatého týmu. Mezi tatkou Jendou a synem Mirkem se však v minulosti stalo něco, co si nemohou vzájemně zapomenout. Pokus o usmíření, který zachycuje Pokorného hru, ani tentokrát nevychází podle jejich představ.

Hřiště, dresy, výkony hráčů

Scénograf Jan Štěpánek konkretizoval autorovu zmínku o blíže nespecifikovaném místním fotbalovém klubu a ukotvil hru v ostravských realitách. Dějiště hry – prostranství před stánkem s občerstvením – se proto v inscenaci nachází blízko stadionu na Bazalech, z něhož sem doléhá zpěv i řev fanoušků Baníku. Prodavačka Blažena (Zdena Przebindová) střeží stánek jako malé vápno a brání ho před jakoukoli akcí započatou na dřevěných stolech a lavičkách před ním.

Fotbal v inscenaci symbolizuje nejen touhu po vítězství, ale také typickou českou hravost, projevující se i mimo sportovní prostředí kličkami, nahrávkami, fauly a malými domů. Díky uspořádání scény jako ulice, doplněné částí tribuny za brankou na kratší straně jeviště, mohou mít diváci pocit, jako by sledovali opravdový zápas ze zaplněných ochozů. V utkání však nejde o ligové body, ale o snahu proměnit šanci a vyřešit rodinné neshody. Adresné zacílení na město Ostravu učinilo inscenaci naléhavější, bezúčelného zjevení policistů na plyšových koních se však mohli inscenátoři vyvarovat.

Postavy hry nemají psychologii a fungují jako typy. Herecké ztvárnění charakteristických rysů každé z nich podtrhla kostýmní výtvarnice Jana Preková. Fotbalista Mirek, jenž se domnívá, že reprezentuje lesk doby plné uctívaných sportovních hrdinů, se objevuje s vyčesanými vlasy posetými třpytkami. V podání Lukáše Melníka je Mirek sebevědomým floutkem, kterého zkazily peníze. Namyšleně vystavuje na odiv své tělo i finance a štítí se přízemních způsobů vlastního otce a jeho kamarádů. Zapomíná však, že toto prostředí přijímal za vlastní a přes nablýskanou vizáž je na něm provincializmus, kterým tak pohrdá, stále vidět. Mirkova přítelkyně Renata představuje typickou sexy blondýnu v upnutém oblečení, která se přiživuje na slávě druhých. Markéta Haroková ji hraje jako naivní slečnu, která se nechala vlákat do pasti z šustících bankovek a jež si myslí, že k bezstarostnému životu stačí zářivý úsměv, afektovaný smích a vyzývavý postoj. Tatka Jenda (Norbert Lichý) působí v kalhotách s kšandami a s modrobílou fandovskou šálou kolem krku bezbranně a předvídatelně. Přijímá svou roli životního outsidera, k níž se svou neschopností

sám dopracoval. Své neuskutečněné sny ale projektuje do syna, a když je potřeba, bojuje za něj i nedovolenými zákroky.

Další postavy Preková dokresluje prostřednictvím komických úprav kostýmů – sexuchtivý Broněk ohromuje zdůrazněnými maskulinními biologickými znaky vytvořenými pomocí vycpávek, rybář Veleborský připomíná asexuální zelené stvoření na hranici mezi vodníkem a žabákem.

Inscenace Pokorného hry Taťka střílí góly je druhým počinem LOVEcké sezóny Divadla Petra Bezruče. Režisér Martin Františák se na střetnutí otce se synem dívá s groteskní nadsázkou. Pomyslný první poločas této jednoaktovky hýří nápady a pohlednými akcemi, v závěru se však dostávají známky vyčerpání a přetrénovanosti. Situace už nejsou jednoznačně gólové, ale pouze standardní. Zápas negraduje závěrečným mumrajem, střely s blížícím se koncem stále častěji míjejí svůj cíl a celé utkání postrádá větší tah na branku.

Autor: Nadě Satková / www.nekultura.cz / 8. prosince 2009

Tatka střílí góly

Hru Jiřího Pokorného *Tatka střílí góly*, která získala cenu Alfréda Radoka za nejlepší text roku 1997, si dramaturgyně Marta Ljubková a režisér Martin Františák v ostravském Divadle Petra Bezruče tak trochu "postravštili" citací hymny fanoušků fotbalového Baníku Ostrava s chorálem z kotle ostravských Bazalů. Učinili tak v zájmu vstřícnosti vůči místnímu publiku, ale neobohatili touto místní aktualizací ani text, ani výpověď inscenace. Tématika fotbalových stadionů je totiž v textu motivem okrajovým. Hlavním tématem je tady absolutní vyprázdňenost lidské existence, život, který je v uvozovkách "o ničem". Autor začíná téměř lyrickým obrazem oslavy otcových jmenin, stylizovaných do parafráze *Snu noci svatojánské*, na které přijíždí jeho syn, úspěšný fotbalista i se svojí partnerkou. Slavnostní večer se ovšem zvrhne v krvavou řež. Hra je navíc napsána skvělým způsobem s využitím jazykových klišé devadesátých let i volného verše, s přesnými charakteristikami jednotlivých postav.

Režisér Martin Františák se bohužel rozhodl pro artistní, rádoby ozvláštňující nadhled ve snaze umocnit tragikomičnost až grotesknost textu. Tím ovšem celkovému účinku nepomohl, ba spíše ublížil. Tomu, aby vyniklo varovné memento hry, autorův obraz mikrosvěta určité části populace ztracené na cestě k nalezení smyslu svého života, stačilo spolehnout se na sílu textu samotného. Kostýmy Jany Prekové zdůrazňují druhotné sexuální znaky, což sice akcentuje bezduchou tělesnost, inscenaci samotné to však přináší jen vnější groteskní efekt. Snaha vyhovět naturalistické rovině předlohy je zde sice zřejmá, ale naturalismus Pokorného textu přece jen není tak povrchní.

Jak už to bývá, představení před zatracením zachraňují herecké výkony. Norbert Lichý hraje otce Jendu civilně, téměř psychologicky a realisticky, a jeho Jenda je oním mužem neschopným splnit nároky vyplývající z otcovství, je věrohodný v každém pohybu, slově i gestu. Stejně přesná je Markéta Haroková v postavě tupé sexbomby Renaty, byť je zde patrná jistá stylizace, která ovšem vychází přísně z charakteru postavy. Horší je to v případě Jendova syna, fotbalisty Mirka v provedení Lukáše Melnika. Jeho Mirek není ani špičkovým sportovcem, ani člověkem který má v hlavě místo mozku fotbalový míč, není totiž jasné, zdali chce parodovat až karikovat ikony dnešního zbožnělého vrcholového fotbalu nebo hrát syna frustrovaného nedostatkem skutečného otcova rodičovství. To naopak Zdena Przebíndová v roli bufetářky Bláži, pojetím postavy blíží se k pojetí Lichého otce Jendy, naplňuje vyčerpávajícím způsobem potenciál své role.

Zajímavou postavu rybáře Veleborského, stylizovaného do role jakéhosi mimozemšťana, vytváří Tomáš Dastlík. Pojetí této postavy má hru posunout k onomu bájnému rozměru *Snu noci svatojánské*, a i když nelze Tomáši Dastlíkovi upřít značnou sugestivitu jeho výkonu, celek je spíše žánrovým obrázkem nezapadajícím do celku. Pokud autoři chtěli vyjádřit svůj vztah ke všemu, co souvisí s fotbalem a působí jako jiný vesmír v naší realitě, lze to částečně pochopit jako osobní postoj, ale nic více.

Hlavním problémem inscenace je její nerozhodnost. Inscenátoři jakoby nevěděli, zdali chtějí publikum hlavně pobavit, nebo hlavně varovat. Naplnění obou cílů je sice také možné, bohužel ani to se v případě inscenace hry *Tatka střílí góly* souboru Divadla Petra Bezruče nepovedlo.

Autor: Ladislav Vrchovský / Český rozhlas Ostrava / 22. 12. 2009